

Commissiedebat Staat van de Infrastructuur

Datum 19 maart 2026

Op 19 maart debatteert uw Commissie Infrastructuur en Waterstaat met de minister over de Staat van de Infrastructuur. Namens gemeenten en provincies vragen de VNG en het IPO uw aandacht voor de groeiende opgave rondom het beheer, het onderhoud en de vervanging van onze regionale en lokale infrastructuur.

Het onderliggend wegennet als fundament voor nationale ambities

Een veilige en betrouwbare infrastructuur is geen doel op zich, maar het fundament onder alle grote maatschappelijke opgaven. Of het nu gaat om de woningbouwopgave, de energietransitie of onze economische groei: zonder een goed functionerend regionaal en lokaal wegennet komen deze ambities tot stilstand. Hoewel het kabinet in het regeerprogramma terecht prioriteit geeft aan instandhouding van de infrastructuur, beperkt deze focus zich momenteel tot de rijksinfrastructuur. Deze eenzijdige benadering is onvoldoende om het fundament onder onze gezamenlijke nationale ambities en de bereikbaarheid van Nederland te borgen.

Spanningsveld met 'Bereikbaarheid op peil'

Het kabinetsstandpunt 'Bereikbaarheid op peil' kiest voor een brede benadering van bereikbaarheid: niet alleen kijken naar uitbreiding van infrastructuur, maar naar de werking en betrouwbaarheid van het totale netwerk dat mensen dagelijks gebruiken. Dat uitgangspunt steunen wij. Tegelijkertijd blijkt in beleid en uitvoering dat deze benadering nog onvoldoende is vertaald naar het onderliggend wegennet van gemeenten en provincies. Juist daar leiden achterstallig onderhoud en vervangingsopgaven direct tot knelpunten in de dagelijkse bereikbaarheid van regio's en steden. Zonder expliciete aandacht voor en ondersteuning van deze opgave bij medeoverheden dreigt een verschuiving van risico's: van het hoofdnet naar het regionale netwerk.

Grootste opgave bij medeoverheden

Medeoverheden beheren meer dan 80% van de civiele infrastructuur in Nederland, met een totale waarde van circa 347 miljard euro. Dat bleek uit een [eerder onderzoek van TNO](#). TNO laat zien dat de jaarlijkse kosten voor vervanging en renovatie sterk oplopen: van 1,1 miljard euro in 2021 naar 2,4 miljard euro per jaar in 2021–2030, en verder richting meer dan 3 miljard euro per jaar op langere termijn. Gemeenten dragen hierin circa 55% van de kosten en provincies 9%.

Op dit moment laten I&W, het IPO en de VNG gezamenlijk een verdiepend onderzoek uitvoeren naar de kostenontwikkeling op de totale opgave van beheer, onderhoud en vervanging van infrastructuur (provincies en gemeenten). Ook om in beeld te krijgen of de financiering via het Gemeente- en Provinciefonds voldoende is om de groei aan kosten op te vangen en welke handelingsperspectieven denkbaar zijn. Voorlopige resultaten bevestigen het eerdere beeld en maken duidelijk dat anticiperen op een groeiende opgave zeer urgent is. De structurele kosten lopen sneller op, waardoor de financiële druk op medeoverheden toeneemt.

Een goed functionerende infrastructuur wordt steeds belangrijker voor de brede maatschappelijke en economische weerbaarheid van Nederland. Denk bijvoorbeeld aan het kunnen blijven functioneren van vitale verbindingen bij verstoringen of het faciliteren van opgaven zoals militaire mobiliteit. Dit vergroot de urgentie om de opgave voor beheer, onderhoud en vervanging – ook voor medeoverheden – toekomstbestendig te organiseren.

Kernpunten voor het debat

Wij vragen u tijdens het debat de volgende kernpunten uit onze gezamenlijke lijn te adresseren:

- Samenwerking is 'no-regret', maar niet dé oplossing: Gemeenten en provincies nemen hun verantwoordelijkheid door maximaal in te zetten op professioneel assetmanagement, innovatie en intensieve samenwerking met marktpartijen. Hoewel dit loont en noodzakelijk is, lost het de fundamentele financiële tekorten op de (middel)lange termijn niet op.
- Voorkom een waterbedeffect: zonder ondersteuning van het onderliggende wegennet verschuiven de risico's van het Rijksnetwerk naar het lokale netwerk. Als regionale bruggen of wegen uitvallen, loopt het landelijke systeem alsnog direct vast.
- Zorg dat beschikbare middelen aan (blijven) sluiten bij de opgaven: De middelen in het Gemeente- en Provinciefonds moeten voldoende zijn én voldoende meegroeien om de sterk stijgende kosten te dekken.

Onze oproep: structurele keuzes en flexibiliteit

Wij vragen u de minister op te roepen om:

1. Middelen voor instandhouding (bijvoorbeeld uit het Mobiliteitsfonds) breder en flexibeler inzetbaar te maken, ook voor gemeentelijke en provinciale infrastructuur.
Dit stelt ons in staat te investeren op de plekken waar de noodzaak voor de landelijke bereikbaarheid en veiligheid het hoogst is.
2. Tijdig te anticiperen op de groeiende vernieuwingsopgave, ook bij gemeenten en provincies.
Dat betekent onder andere expliciete keuzes maken over voldoende financiering via het Gemeente- en Provinciefonds. Alleen met een voldoende en voorspelbaar financieel kader kunnen medeoverheden hun rol als beheerder van een veilig en betrouwbaar infrastructuurnetwerk blijven vervullen.